

ZEMTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Nr. 15/16 (150/151)

1998. GODA 24. APRĒĻS – 8. MAJS

CENA 20 SANTIMI

KONSULTANTI: religejas lūtas – prāvests *Alberts Budže, Raiņa ilā 21, Tiļža, Bolvu rajons, LV-4572, tālrunis – 245-56312; mākslas vaicājumi – Pīters Gleizdāns, Bazneicas ilā 34, Rēzekne, LV-4601, tālrunis 246-23325; poligrafeja, izdevniecība – Jāns Eļksnis, Bazneicas ilā 28, Rēzekne, LKC izdevniecība, LV-4601, tālrunis 246-22298; dzeja – Ontons Slišāns, Upīte 2-13, Šķilbānu pagasts, Bolvu rajons, LV-4587; vēsture – Viktors Trojanovskis, R. Blaumaņa 17/18, dz. 6, Ludza, LV-5701; kultūrvēsture – profesors Pīters Zeile, K. Valdemāra 145/1-52, Reiga, LV-1013, tālrunis 27-361423; ekonomika – profesors Jezups Zeļonka, LJA EI Akadēmijas 1, Reiga, LV-1003; ūzemu biroja vadeitōjs – Alberts Spōgis, Breslauer StraÙe 44, 48157, Mūnster, Deutschland.*

A. BUDŽE, PRĀVESTS DRAUDŽU DZEIVE

8. martā Arendoles katōļu bazneicā pēc divkōlpjuma nūtyka Daugavpils Svātō Pītera bazneicas dekana un Arendoles draudzes prāvesta Aleksandra Madelāna gūdyņōšona sakarā ar jō dzimšonas dīnu (1925. goda 5. marts). Divkōlpjuma kūpā ar savu sērmū mōmūļu pīsadalēja Latvejas vēstnīks Sūmejā Alberts Sarkanis, kuram te dzymtōs mōjas, dekanam uzdōvynōja nūvodneicas, nasep aizsaulē aizgōjušōs Antoninas Rekenas grōmotu «Kolupes izlūksnes vōrdneica».

Aleksandram Madelānam tyvojās arī cyta nūzeimeiga jubileja – nōkamgod aprītēs 50 prīstereibas godi (ordināts 1949. goda 18. septembrī).

«Zemturs» sajēmis Minsteres Latvišu gimnazejas ilyugumu uz abiturejas pādejus svineibu dīnom šō goda 19.—21. jūnī Latvišu Tautas kūpeibas Vōcejā vōrdā, kū atsyutēja Aija Ebdene Salzmanstrasse 152, 48159 Minsterē. Leidz ar tū teik atzeimāta arī vairōk kai pusgodsymtu ilga skūlas pastōvēšona vōcu zemē. Svineibu programā paradzāti atskots par gimnazejas vēsturi «Mozais Princis uz latvišu asteroida Minsterē», kurs nūtyks Latvišu Centra auļā un byus muzikali teatralizāts, nōkamajā dīnā svātki pōrsaceļ uz Minsteres rātslaukumu un turpynojas Latvišu Centrā, kur pulkstiņ ostonūs vōkorā koncertēs grupa «Jauns Mēness» un pēc tam byus balle, bet trešajā svātku dīnā – tradicionālōs brūkastīs.

Pēc 52 darbeibas godim aizavērsdurovas latvišu mōceibu īstōdei, kurai bejuse ivārojama nūzeime na tikai latvišu izdzeivōšonā, bet arī latvišu izgleiteibas un kulturas saglobōšonā. Myusu skūla, pošu skūla, latvu skūla – tei beja devīze un aicyņōjums trymdas

UZAICYNŌJUMS UZ SKUMEIGOM SVINEIBOM

latvišu jaunōtnei apgyut vyspōrējōs un latvyskōs zynōšonas vineigā pylna laika latvišu gimnazejā ōrpus Latvejas. Pādejus godūs – arī atbreivōtōs Latvejas jaunōtnei.

Minsteres Latvišu gimnazejas (MLG) eksīstēnci nūdrūšynōja Vōcejas valsts un pašvaldeibas atbolsts, tūmār bez latvišu sabidreibas, it seviški skūlānu vacōku izpratnes un davuma mes nabyutu varējuši ar vysu tikt golā. Tō napīcīšameibu nūsacēja myusu izdzeivōšonas griba svešōs zemēs un ticeiba latvišu tautas breiveibai. Tīpat 14 miljonus marku skūlas un interneta finansēšonai LTK sajāmuse nu latvišu trimdas sabidreibas. Jo pīskaita leidzekļus, kuri sazīdōti Minsteres Latvišu centra byuvei, tai skūlai nūdrūšynūt pastōveigu mōjvītu, myusu atbolsts pōrsnādz 15 miljonus marku.

Lai MLG izveidōtu par vōcu skūlom leidzvērtēgu mōceibu īstōdi, atbylstūšu Vōcejas skūlu kriterijim, daudz dorba un pyuļu pīlyka LTK valde un Latvišu CP, pādejus godūs arī LC Monsterē. Kai pīmāru var minēt LTK valdes gondreiz 10 godus ilgū procesu ar Ziemeļreinas pavalsts kulturas ministreju, lai atzeitu MLG privātskūlas statusu, atzeitu valsts. Ceram, ka Latvijas izgleiteibas vēstures loppusēs MLG isarīndōjuse ar vinreizeju nūzeimi.

Mes pasateicame jyusim un vysai latvišu sabidreiba, organizacejom un latvišu bazneicom par atbolstu!

Radzūt MLG absolventu īsasaisteišonu atbīdeigūs pīnōkumūs un omotūs Latvejā, varim pīlneibā nūvērtēt, ka Jyusu dōvōtō uzteiceiba šai skūlai vairōjuse un saglobōjuse myusu jaunōtne ticeibu latvišu tautas un Latvejas atdzimšonai. Mes varim byut gondareiti par šū trymdas īgūldējumu, kas uzskotams par vīnu nu vērtēgōkajim pīnasumim myusu tautas izdzeivōšonai svešumā!

MLG uzturešona vīnmār bejuse pyrmajā vitā LTK storp daudzajim pīnōkumim un uzdavumim, pēc jōs slēgšonas darbeibu izbeidz arī MLG veicyņōšonas bīdreiba (bejušais MLG Stīpendeju fonds), bet LTK valde vēlōs turpynūt jō darbeibu, izstrōdōjūt jaunus statusus un nūteikumus, kas nōkūtne sekmētu latvišu jaunōtnes izgleiteibas īspējas ōrpus Latvejas.

A. PROBOKA GRŌMOTA LATVEJAS RADIO

Aleksandra Proboka grōmotas «No Rīpupes līdz Kolīmai» kōrtejam lasējumam vajadzēja nūtykt šō goda 9. majā un sōktis pulkstiņ 16.05 serejā «Mōkslas un Literaturas raidējumi», ilgt 55 minūtes – organizēja valsti pazeistams literāts Atis Skalbergs, sagatavōjs Jōņa Vītolīņa režijā un losa aktīris Rihards Zihmanis.

Lasējumi aizsōce dīnōs, kod A. Proboka grōmota vēļ nabeja iznōkuse un tys beja jau 1993. goda 11. jūnī, kod Latvejas radio snēdze «Sliegsni», raidējuma «Karš» pyrmāis lasējums nūtyka tō poša 1993. goda 26. novembrī.

Vēstulē A. Probokam uz Kōrsovu, Saules ilā 14, kur jys dzeivoj jau vairōkus godus, strōdōdams rakstneiceibas dryvā, nūsadorbōdams ar keramiku un kūpdams savu pīmōjas dōržeņu, byudams mūzs, lai godu nosta un slimeibas pīsoka savu tisu, cinejamais kulturizleitojūšu programu vadeitōjs Atis Skalberga kungs roksta:

«Gūdōtais Aleksandr! Paļdis par uzteiceibu! Es jū nupat sajēmu un nu pīka tyuleit rokstu atbīdi. Dūmoju izmontōt dōrbus nu Jyusu grōmotas. Myusim maina (teišam voi nateišam) raidējuma laikus, jys, kas derēja ogrōk, tagad ir par garu – jysaeisyno!

Maņ byutu lyugums – voi navarīt uzraksteit par A. Rancāna izdevneiceibu – gribu tū cyldynūt par patriotisku goru. Pusloppuse pītyktu.

Jyusu grōmota ir spēceiga, tī runoj TAUTAS SŌPE un PATĪSEIBA. Vōks ir spēceigs.

Atis SKALBERGS»

Z. KLIMČENOKA, PĒCDIPLOMA STUDEJU NŪDAĻAS METODIKE PROBLEMAS NU INFORMACEJAS TRYUKUMA

Preiljūs ir sova valsts gimnazeja, daudzys myusu nūvoda vydušskūlas nōkūtne cer īgyut analogu statusu, tōdēj jō seviški īnteresanti beja un byus īpasazeit ar jōs mōceibu un audzīnōšonas darbe atatur un metode.

DPU Pēcdiploma studeju nūdaļas reikōtū kursu «Skūlu vodūšus darbinīku kompetēncēs pīlneivōšona» ītvorūs Daugavpils skūlu direktoru vīnīki mōceibu dorbā apreļa beigēs devēs pīredzes apmaiņas braucīni uz šū Latgolas mozpīlšātu.

Gimnazeja myusus sagaidēja ar pōrsteigumu – nalelu koncertu, kurā atskanōtūs kompoziceju autors beja jōs pošas muzykas skūlotōjs. Gimnazejas direktors J. Eglītis un jō vīteica īpazeištynōja ar realizējamajōm mōceibu programom, tehnīskū nūdrūšynōjumu, ōrpuskūlas dorbu, leidzdaleibu republikas un stortaulykskajūs projektūs, cytom aktivīteim. Konstatējom, ka Valsts Preilju gimnazija pīdōvoj četras mōceibu programmas, vīnu nu kurōm gimnazists var īzavēlēt kai sev pīmārōtōkū – dobassīneibu, humanitārū, komercialū vai vyspōreigū. Pīmār, humanitārō bloka audzēknim bez pamatpīkšmatim jōapgyust arī latīnu volūda, ētika, psihologeja, divas svešvolūdas, politikas un fīseibu zynōmes, nūvoda literatūra un daudzys cytas disciplīnas. Kai īpašs mōceibu pīkšmatys teik pīdōvōta literārō jaunrade.

Samā skūlā lelu uzmaneibu pīvērs kreatīvūs spēju atteištēšonai, par kū līcīnoj koč voi tys, ka pagōjušajā godā ar skūlas atbolstu nōcis klājā divu absolventu dzejas kūpkrōjums.

Skūlā te vūicōs 250 gimnazistu nu tyvōkas un tōlōkas apkaimēs – Daugavpils, Vīļānīm, vairōkim cytim Latgolas rajonim, bet pōrsvorā, prūtas, preilšī.

Kai vūica myusdīnu pedagogeja, veiksmeigai bārmu izgleitōšonai vajadzēys, lai skūlā byutu sova aura, mikroklimats, tū apsazynoj un plaši propagandēj gimnazejas vadeiba. Attīceibas storp audzēknim un pasnīdžēim ir lītīskas, breivas un napīspīstas. Īprikšējom paudzem īrostō

skūlas zvona te nav – stupžu un storpbreižu rubežus īzvona pateikama melodeja, kura roda mōjeiguma un mīra saiyutu.

Tys, kū uzzyņōjom, beja īnteresanti un nūderīgi gon myusim – cīmenim, gon mōjīnīkim, jō pārdūmōs dalejōs arī daugapīlšī, stōstēja par savom metūdem un rezultātim. Tys ir svēteigi, jō daudzys myusu problemas rūdas nu velosipeda ūtrreizejas īzgdurōšonas voi nu informacejas tryukuma.

HRONIKA

● 2. aprēlī (1908) Vīļakas draudzes Svīlvōvā dzimis katōļu veiskups, Reigas metropolejas Goreigō seminara profesors un rektors, goreigūs dorbu autors Valerjāns Zondaks, miris 1986. goda 27. septembrī Vacōkūs.

● 6. un 7. aprēlī (1933) Rēzeknē nūtyka ōrpuskūlas izgleiteibas kongress.

● 7. aprēlī (1933) Rēzeknes rajona Maltā dzymuse dizainere, grafike Valda Mikāne (dz. Pavlovskā).

● 7. aprēlī (1953) Moskovā myra izcylais sportists, 1911.—1913. godu pasaulyā čempions klasiskajā ceinā Klemenss Buļs, dzimis 1888. goda 28. februārī Ludzas apriņķa Mērdzenes (Mihalovas) pogosta Kitkovas sādžā.

● 7. aprēlī (1893) Daugavpils apriņķa Vōrkovas pogosta Dzeņūs dzimis taut-

saimnīks, publicists, Saeimas deputats Ontons Dzeņs, miris izsyutējumā Permas apgobolā 1942. godā.

● 9. aprēlī (1943) Vladislavs Lōcs īgyva izdveveja tiseibas.

● 11. aprēlī (1903) Rēzeknes apriņķa Bērzgala (bej. Kuļņeva) pogostā dzyma bazneicings, publicists Aleksandrs Pekšs.

● 15. aprēlī (1983) Reigā myra rakstnīks, literaturas kritīks Ignats Muižnīks, dzimis 1909. goda 13. aprēlī Daugavpils apriņķa Jersikas pogosta Muižnīkūs.

● 16. aprēlī (1888) Rēzeknes apriņķa Drycānu pogosta Kūzmūs dzimis īvārojams Latgolas sabīdrīskais darbinīks, agronoms, redaktors, rakstnīks Jezups Kindzuļs (Čenču Jezups – attālā), arestāts 1941. goda 28. majā.

● 18. aprēlī (1928) Rēzeknes

apriņķa Gaigolovas pogosta seiļu cīma Dērvanīnē myra latgališu tautas dzimīnīks, grōmotu pōrraksteitōjs Jōņs Seiļs, dzimis 1832. goda martā tīpat.

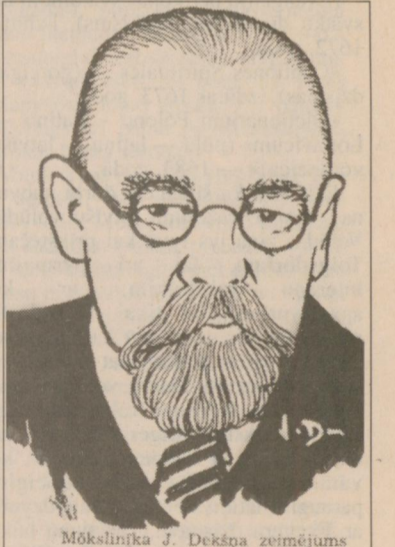
● 25. aprēlī (1903) Rēzeknes apriņķa Maltas pogostā dzyma izgleiteibas un sabīdrīskais darbinīks Vitolds Krustāns, miris 1985. goda 18. aprēlī Kanādā.

● 26. aprēlī (1923) Ludzas apriņķa Nirzas pogosta Kušneru cīmā dzimis īvārojams medīks, patoanatomys Vitolds Kalinka.

● 30. aprēlī un 1. majā (1933) Rēzeknē nūtyka Latgolas izgleiteibas un kulturas darbinīku kongress.

● Aprēlī (1923) īznōce literari sabīdrīska žurnāla «Reits» pyrmāis numers, pavysam beja tikai trejs.

Sastōdēja
Viktors TROJANOVSKIS

Mōkslinīka J. Dekšņa zēimējums

ONTONS RANCĀNS APBURTAIS LŪKS

Cīnejamī zemturīši!

Vysupyrms lēls paļdis vysim, kuri atbolsta «Zemturi» ar pasaraksteišonu uz jū caur postu pasyutējumu goldim, kuri leidz ar tū ir arī izdavuma aktivōkī autori. Dīmžāl, nu myusu, izdvevēju puses, šei vīnōšonōs lelu daļu nu marta, vysu aprēlī un maju natyka pīldeita – laikroksts naiznōce nūteiktajūs laikūs pīktdiņōs. Un na dēļ tō, ka mes nacīnom myusu laseitōjus voi arī avīzei nav vairs kō raksteit. Nabyut nā – vysa pamatā ir gluži prozaiska līta: tryukst leidzekļu. Ar tū summu, kuru laseitōji zīdōja pasyutūt, ar tīm ījāmumim, kū gyustom nu realizacejas mozumtērdzīneiceibā pītyka vin desmit numerim. Un, tai kai tipografeja īsakrōjīs porōds, tai kai tērga attīceibas napazeist žālumu, tō arī pōrttraukta salīkšona un īspīšona.

Sovā laikā ar lelom varem tyka «virzeitas tautā» arī tagadejōs rajonu

avīzes, kuras beja lapnī partejas rajonu komiteju un rajona īzpyldkomiteju organi – narati pošīm redakceju darbinīkim nōcēs apstaigōt īdzeivōtōjus ar pasaraksteišonas kvišt grōmatejom, reikōt posta nūdaļu konkursus par aktivōku avīzes izplateišonu, dorbōjōs arī tikpat kai kotrā īstōdē un organizacejā sabīdrīskī preses izplateitōji. Turklōt kotram izdavumam beja drūšs sponsors – parteja. Pēc īneces arī tagad rajonu avīzes turīs leimīni ar krītnu tīražu, tūmār pa lelōkajai daļai, kai arī republikas prese, uz reklamas un sludynōjumu rēķīna, par kurim pasyuteitōjim jōmoksoj bōrga nauda.

Asam aprekinōjuši, ka «Zemturam», lai varātu «vīkt goru», vysā valstī vajadzēigi vysmoz pīcas tyukstūsas pasyuteitōju (navys tī pōrs symti, kuri ir pošlāik) – taida situaceja nav nīmoz utopiska, jō vysmoz puse nu Latvejas īdzeivōtōjim (pēc statistikas) ir latgalīši, kuri zyna un lītōj latgaļu – «Zemtura» volūdu. Tī, kuri ir redzejuši jū un lasejuši, atzeist par lobu un lītderēigu, tī, kas nu jauna īpazeist, lyudz atsuteit ogrōkūs izdavumu

numerus. Pamozam rūnas arī jauni pasyuteitōji, kuri myusim tic un gotovī atbaļsteit. Bet šys, tai sokūt, dabeigais process ir vysai lāns.

Ir myusim arī sovi sponsori, nu kurim golvonais – A. Jūrdža fonds Vōcejā, daži tautīši ōrzemēs, pasateicūtīs kurim «Zemturs» vēļ ir īzdeivōjīs leidz šam, lai arī reizem, kai šūbreid, rūnas daži sastrāgumi, īsakavej laiks. Pārnl lēlā mārā pabalstēja Latgolas lauksaimneiceibas tehnikumi, organizacejas un uzjāmumi Ludzas rajona Felicianovā, Preilju rajonā SIA «Agroapgōde», IU «Erato» un cyti, īvītōjūt sovus sludynōjumus un reklamas. Bet golvonais tūmār ir īdzeivōtōju atsauceiba – jyusu pīprasējums, dōrgī laseitōji. Un te nu asam kai apburtājā lūka: lai gyutu īspējas īznōkt – jōkljyst vairōk vajadzēigim, bet lai taidi byutu – jōir uztycamam un drūšam izdavumam. Moz, ka myusim natryukst nī energejas dorbōtīs, nī arī rokstamō, bet mes asam sasaisteiti ar leidzekļu tryukuma volgim.

Nu šō apburtō lūka varātu izaraut vin tod, kod beidzūt īsōktu aktīvi rūseitīs latgaļu kulturas bīdreibas,

kuras īdybynōtas vysūs rajonūs, kod sova periodiskō izdavuma izdūšonā īsainteresātu skūlas un daudzī kulturas darbinīki, kuri pošlāik par Latgolu kai taidu un latgaļu volūdu ir vin vōrdūs, kod paleigā nōktu arī taidis īlggadeigys vysa latgaliskō sorgs un atbaļsteitōjs, kai Romas katōļu bazneica. Daudzi runoj, ka napīcīšams īpašs latgaļu izdavums, bet kōdēļ gudrōt jaunu rītīni, ka taidis jau ir? Jo byus lela īntereise, nav problema myusim jū palelynūt leidz 8 loppusem un vairōk, nav problēmu nūdrūšynūt arī styngru regularitātī īznōkšonā, bet vin kūpeigi jōpasaryupej, lai nūnōk leidz vysim un kotram latgalīšam, kur nī jys atsarūn – Latvejā voi tōli ōrzemēs! Nav nūpītnī jamams tys, ka, uzadūdāmōs par latgalīšu draugim un Latgolas patriotim, dažas rajonu avīzes ik pa breižam īvītōj kaidu raksteņu latgaliski voi īsadryšynōj izdūd mēnesī reizi loppusi latgaliski, kas pa lelōkajai daļai vēlteitas myusu pagōtnes dīžgorim. Latgaļs tū sauc vīnkōrši par kecereišonūs.

Nav nūpītnī ībyldumi arī pret nūsaukumu. Rogovkā, pīmāram,

dzērdātas runas, ka vajadzātu atjaunūt kaidreizejū «Latgolas Vōrdu» voi kaidu cytu – tys gyutu lelōku pīkrīšōnu. Pīkrīšōna gyustama na ar skalim nūsaukumim un ōrējū spūžumu, bet ar īkšējū saturu, «Zemturs» nalūloj skaļuma un klīdzūša īzkota, bet, kai jau pats nūsaukums soka, turīs vairōk pi zemes, pi cylvākim, kuri apdzeivoj upu un azaru krostus, solas un sādžas, mīstus un pīlšātas tymā breinūmainajā nūvoda, kuru sauc Latgola, grib it pī tīm cylvākim, kuri kaidu īmaslu dēļ bejuši spīsti pōrsaceļ uz dzeivi cytur. Bet seņōk populārī izdavumi lai ir Diva mirā – sovu jī īzdarējuši!

Vēļreiz atsavainojāt par īkavātū laiku (īprikšēji dubultnumerī vysu laiku nūgulēja tipografejā), cēsīsmēs napalīkt porodā, īzleidzīnūt kūpeigū skaitu – četri numerī mēnesī, un arī īznōkt laikā, jō, kai soka, karūte dōrga pušdīņu laikā, na pēc ēššonas, bet arī lyudzam jyusu paleidzeibu: losit poši un īsokit cytim, lai šei kēdeite it pļāsumā, tod arī myusim byus īspēja gūdeigi turēt sovus vōrdus un pīldeit sūlējumus!

VAĻSTS PREIĻU GIMNAZEJAS

trešo humanitārā kursa audzēkņi, kuru rūsinoj un vada jauna un enerģiska skolotāja, sova nūvoda patriote Silvija Kivko, dorbojās dzejas meilotoju kūpā, kuras bidri gon poši izmēģināj spākus ritmizācijā un saistītajā volūdā, gon ari vōc un studej pagōtnes montōjumu, īpasazeist ar sova laikmeta un nūvoda vōrsmōtōja dorbbim. Tys vyss kūpumā paleidz pošim lobōk apzynōt un izprast cytu dorbu, ceptiņus, īgyvumus un uz jūs pamata veidōt ari sovu meistareibu. Kūpas daleibniki, kai mādz sacēit, nasagrōbsta pa gaisu, kardami moz pazeistamus vōrdus un mudzōnōdami jim vin saprūtāmōs rindōs, kai tys dažkōrt ir rakstureigi jaunajim, bet īvāroj godu gaitā veidōtōs tradicejas un lykumus; nasaceņš pōrliku atsaraut nu zemes, nūvoda cylvākim, bet tyvynojs tīm, un tod jau ari darbeni ir meili un saprūtami.

Bez tō, ka kūpa gatavoj un īspēju rubežōs publice sovū bidru sacerējumus, jei daudz nūsadorboj ar cytu nūvoda dzejņiku vōrsmu vōkšōnu, sistematizēšōnu un saglobōšōnu, cerūt pi izdeveibas īzveidōt ari kaidu grōmotu.

Attālā: skolotāja S. Kivko (nu kreisēs) ar audzēkņem Kristīni Karčevsku un Veroniku Karpušenkovu, tūpšajom dzejņecom. A. MEŽMAĻA foto

A. MEŽMALIS TRUBADURI LATVEJĀ

12. godsymtā tai sauce ceļojūšus dzidōtōjus un muzykantus Francejā un cytur Eiropā. Stōsta, ceļā nu kaujas lauka uz turim franču bruniniki rakstejuši balādes kai mīlesteibas aplicynōjumus sovom sirdsdāmōm, taida tradiceja ar keltim sasnāguse ari Zīmēļvalstis. Popularitati trubadurisms nazadeja ari 16. godsymtā, kod atdzyma liturgiskōs dzīsnes — taipat beja popularas ceļojušus mōksliniku balādes, šyupeļa un golda dzīsnes par mīlesteibu un ikdinas ryupem, prikim un skumem. 19. godsymts īnese sovas korektivas un jaunū tematiku: kaujinīcyskas temas, jymniku balādes, jūku un šlāgerdzīsnes. Zvidru dzidōtōjs Svēns Šolanders 1891. godā pyrmais uzadreikstēja balādes snēgt kai skotuves mōkslu, storptautysku atzineibu giva ar Karla Mihaela Belmana sacerējumim. Jam beja sekōtōji Dāneja un Norvegeja, 1936. godā nūsadybynōja pyrmō trubaduru brōleiba «Dzīsnes draugi».

Latvejai Zīmēļvalstu trubaduru grupas aprieli beja veļtejušas trejs tūres:

Vydzemes, Kūrzemes un Latgolas. Myusu nūvodā polarkvartets Pjērs Jensens, Kalle Zvilgmeijers, Kjēls Aronsons un Arto Rintamaki, taipōš soliste Kirsi Poutanena ar muzykalū pavadeitōju Miku Auteri nu Reigas mēneša beigēs vysupyrms īsaroda Preiļus, tod devēs uz Rēzekni un Krōslōvu, lai uz nūslāguma koncertu īsarostu Valmīrā. Ari cytom grupom uzastōšonas beja ik trejēs pijsātōs.

Bidreibai ir filiale vairōkņs zemēs, sovs balažu arhivs, izdūts na mozums ilgspēļejūšu plašu un kasešu, popularitati veicynōjušas ari radio un televizeja. Strauji pasalelynōjis amatirdzidōtōju skaits, pylnas zāles ir skotuves koncertūs, kupli apmaklāti koncerti parkūs un breivdobas estrādēs, publika dzid leidza. 1971. godā Zvidrejā īzveidōta profesionala trubaduru apvīneiba.

Skandinavejā pasnādz trubaduru bolvas, nūsauktas pazeistamu izpiļdeitōju un autoru Belmana, Taubes un Proisena vōrdūs, aktivitati uztur trubaduru organizaceja «Nordvisa». Sūmeja tōs bolstōs uz vacom tautas dzīsmem, kupletim un tango melodejom akordeona izpiļdejumā, Islandē izpiļdeitōji īspirējušis nu sāgom un tautas ticējumim, kam myusdinōs īpaši rakstureigi dzeja, blūza un popmuzykas elementi.

Par daiļu un sakūptu vaļsti!

CELĀ UZ KONKURSU «SAKŪPTŌKAIS LATVEJAS POGOSTS»

ĪVODAM

Kōrtejs konkurss par Latvejas sakūptōkū pogostu šugod pyrmajā rajonū, kōrtā nūteik nu 8. jūņa leidz 10. jūļam, bet ūtrō, jau nūvoda mārīgā — nu 13. leidz 31. jūļam, kurā pīsadola rajonu skates uzvarātōji. Jūs nūsaceišonai rajonūs veidoj sovas komisejas, bet nūvodūs taidas jau ir, Latgolā, kai jau vairōkus godus, voda LZS Centralōs vaļdes lūceklis, Lauksaimniceibas komisejas vadeitōjs un LZS darbeibas koordinators Latgolā, Viļānu LIS direktors Leopolds Zunda. Par lūceklim izraudzeiti A. Zujāns un A. Rašceviskis nu Pošvaļdeibu savīneibas, V. Kalāns nu Latvejas lauksaimniceibas konsultaceju un izgleiteibas atbolsta centra, A. Zaltāne, A. Kārklīņš un U. Konešņis nu Latvejas Agronomu bidreibas.

Vyspōrejō vadeiba republikā: priksādātōjs — LZS priksēdis un ekonomikas ministrs L. Strujevičs, lūceklī — A. Lielmežs un S. Sprōge nu Latvijas Pošvaļdeibu savīneibas, J. Auseklis nu Agronomu bidreibas, Z. Krūklīte nu Lauksaimniceibas konsultaceju un izgleiteibas atbolsta centra, A. Greiselis un J. Strazds nu LZS un M. Varika nu Latvejas radio.

KAI TYS VYSS BYUS

Rajona komiseju lūceklus apstpyrnojo rajona padūme, šei komiseja nūsoka uzvarātōju ūtrajai kōrtai, kai ari vīnu voi divus kandidatus lauksaimniceibas konkursam «Sējējs». Vysus pogostus vērtēj pēc vīnōtas metodikas. Bolvas lobōkajim ir nu konkursa reikōtōju leidzēklim, tūs pasnēgšōna un rezultatu apkūpōšōna nūlykta uz augustu. Sponsorātōji var pasnēgt sovas bolvas, jim paradzātōs pīmiņas bolvas, pateiceiba un reklamas īvitōšōna bez moksas.

Vysu vērtēj vizuali, braucūt pa maršrutu, kas īspējami piļneigōk atklōj un raksturoj pogostu, taipōš nu tō dokumentacejas, kurā jōir jaunōkajai datu bāzei. Jo kaidā atseviškā vaicōjumā atbiļžu uz vītas nav, īteikts griztīs Vaļsts statistikas pōrvaļdē, nūdārbynōteibas vaļsts dinastā,

mežņiceibā voi cytā īstōdē.

KŪ UN KAI VĒRTEJ PUNKTŪS

Pogosta atteisteibas plāns	0—5
Lauksaimniceibas zemu izmontōšona (vizuali)	0—10
a) nav aizlaistu zemu maršrutā	10
b) ir atseviškas leidz 1 ha naapstrōdōtas un nazōlem aizaugušas plateibas	8—9
c) 1—10 ha lelas aizlaistas plateibas	6—7
d) lelas aizlaistōs plateibas	4—5
e) aizlaistas drenātōs zemes	2—3
f) naizmontōtō zeme aizaug kryumim	0—1

ARAMZEMES IZMONTŌŠONA	0—5
Apstrōdōtūs teirumu īpatsvors: (procentūs):	95—100 5
	85—95 4—5
	75—85 3—4
	65—75 2—3
	50—65 1—2

mozōk par 50% voi šaidu ziņu pogostā nav Graudaugu un pōkšaugu stōvūklis (vizuali)	0
sējumu kvalitāte un gaidamō raža teicama un loba	0—8

	videja	4—6
	vōja	2—4
	lūti vōja	0—2

Pļāunamī zōļōji un ganeibas	0—8
a) ganeibas	0—4
b) zōļōji	0—4

Cyti kulturāugi (rušynomī, tehniskōs kulturas, dōrzeni, dōrzi)	0—8
sējumu kvalitāte un gaidamō raža teicama un loba	6—8

	videja	4—6
	vōja	2—4
	lūti vōja	0—2

Melioracejas stōvūklis	0—4
a) izplauti nūvodgrōvi — 1, daleji izplauti — 0,6—0,9, naplauti — 0,5, aizauguši kryumim — 0,1—0,4, pīsērējuši — 0	0—1

b) drenu iztakas	0—1
c) kontrolokas (ar vōku — 1, bez tō — 0,5, nasadorboj — 0)	0—1
d) izsleikušas vītas sējumūs (nav — 1, nadaudz 0,7, daudz — 0)	0—1

Meža apsaimnikōšonas un litōšonas projektu skaits	0—5
a) 50 un vairōk %	5
b) 40—50	4—5
c) 30—40	3—4
d) 20—30	2—3
e) 10—20	1—2
f) mozōk par 10	0—1

Meža īpašniku un litōtōju skaits (bez vaļsts), mōksleigi atjaunōtūs plateibu, kulturu kūpšōnas plateibu un sanitarūs izlašu cēršu plateibu kūpsūmma, kūpeigō mežu plateiba	0—5
--	-----

a) 5 un vairōk %	5
b) 4—5	4—5
c) 3—4	3—4
d) 2—3	2—3
e) 1—2	1—2
mozōk par 1	0—1

Lūpu bleivums uz lauksaimniceibā izmontōjamōs zemes 100 hektarim	0—10
--	------

a) slaucamas gūvis 30 un vairōk	10
b) jaunlūpi	26—30
c) cyukas	20—26
d) vuškas, kozas	18—22
e) mōjputni, truši	14—18

Kūpā lellūpu vīneibas	10—14
	6—10
mozōk par 4	0—2

Lellūpu pōrraudzeiba gūvis	0—5
----------------------------	-----

a) 50 un vairōk	5
b) 40—50	4—5
c) 30—40	3—4
d) 20—30	2—3
e) 10—20	1—2
f) mozōk par 10	0—1

Ražōšonas objektu sakūpteiba (gryudu kaļtes, mehaniskōs darbeibas, dagvīlu nūlyktovas, mineralmāslu globōtovas un cyti objekti)	0—10
---	------

Registrātūs uzjāmumu skaits pogostā, jimūs strōdōjūšu skaits	0—6
Zemniku voi cyta īpašuma formu saimniceibas (vizuali vērtēj divas ar vysmoz 10 hektarim lauksaimniciski izmontōjamōs zemes nu 10 pogosta īteiktajom, vīnu nu kurom isoka pogosts pats, bet ūtru izlūzej komiseja)	0—14

a) mōja, pogolms, apkōrtne	0—1
b) režōšonas leimiņš	0—5

c) modernas tehnikas un progresivas tehnologiejas īvīšōna	0—1
Eksporta ražōtnes, skaits, produkcijas veidi, apjūms	0—3
Lauksaimniceibas pakolpōjumu serviss, kaļte, tehnika u. c.	0—5

Ceļu stōvūklis	0—5
a) asfalta saguma stōvūklis, grōvi izplauti	4
b) greiderei, grōvi izplauti	3—3,5
c) leidzoni, naizplauti	2,5—3
d) leidzoni, grōvūs kryumi	2—2,5
e) naleidzoni	1—1,5
f) bedraini, nakūpti	0—1
g) pogosta īguļdejums vaļsts II šķiras ceļu kūpšōnā	0—1

Komunalō saimniceiba, guņsdrūšeiba	0—5
a) vyspōrejs stōvūklis	0—3
b) guņsdzēšamō mašyna, komanda	0—2

Atteireišonas īkōrtu darbeiba	0—3
Arkrytumu izgōztuves stōvūklis (voi registrāta)	0—3

Sabīdriskūs objektu sakūpteiba	0—10
a) pogosta centrs	0—3
b) sabīdriskōs ākas	0—3
c) kopsātas un kapličas	0—2
d) pīmiņas vītas, dobas un kulturvēsturiskī objekti	0—2

Izgleiteiba	0—9
a) pīaugušūs apmōceiba	0—2
b) vydusskūla	0—2
c) pamatskūla	0—1
d) muzykas, sporta, mōkslas skūla	0—1
e) bārnu dōrzs	0—1
f) jauniši nu 15—20 godim, kuri turpynoju vuceitīs	0—1
g) pavysam jaunišu 15—20 godu vacumā	0—1
h) bārnu, kuri vuicōs, skaits	0—1

Mozpulki, jaunsorgi, skauti, gaidas u. c.	0—3
a) pīsadaleišona vaļsts pasōkumūs	2—3
b) rajona	1—2
c) dorbs pogosta, skūlas voi gimines ītvorūs	0—1

Kultura (bibliotekas, vītejūs pošdarbņiku veikums pogostā, rajonā, vaļstī, rajona voi vaļsts mārīga pasōkumu organizēšōna pogostā, kōris, vokalais ansambls, deju nu dramatiski kolektivi, estrādes orkestris u. c.)	0—12
--	------

Informativō saikne ar īdzeivōtōjim	0—3
Amatņiceiba un litiškō mōksla	0—5
a) veikums pogostā	0—3
b) rajonā	0—1
c) vaļstī	leidz 3

Sports un fiziskō kultura	0—10
a) veikums pogostā	0—5
b) rajonā	0—2
c) vaļstī	leidz 3

Nūvodpētniceiba	0—6
a) veikumi	0—2
b) muzejs voi tō ustobas	0—3
c) populari izgleiteibas, zynōtnes, kulturas, sporta, saimniciski, vaļsts nu polityski darbiniki	0—1

navāļstiskūs organizaceju darbeiba (pensionaru bidreiba, daudzbārnu gimīņu bidreiba, sporta klubi u. c.)	0—3
Īdzeivōtōju nūdārbynōteiba	0—6
a) kūpejais bezdarbņiku skaits 4 un mozōk	6
b) 4—8	6—4
c) īsaisteiti pogosta dorbbūs uz leigumu pamata	8—12 4—3

	12—16 3—2
d) nastrōdoj	16—20 1—2

Īpašas socialōs paleidzeibas formas un demografiskō situaceja	0—6
a) veseleibas apryupe	0—1
b) formas	0—3
c) dzymuši un myruši īpriksēja godā	0—2

Bazneicas lūma	0—4
a) apkōrtne, interjers, draudzes dorbs	0—3
b) svādīnes skūla	0—1

Sadarbeibas partneru pīsaiste u. c. aktivitātes	0—3
Investiceju pīsaiste	0—5

Voi panōkts kōpynōjums saleidzōnōjumā ar īpriksēja godu pogosta sakūpteibā un režōšōnā	0—2
--	-----

Kūpā pamatvērtējumā īspējams īgyut 0—214 punktus.	
Vērtējumu samozynoju, jo:	

— izpūsteitas voi sagruvušas lelfermas u. c. režōšonas objektu ākas	1—5
— nasakōrtōtas pesticīdu nūlyktovas	1—5
a) stōv vaļā	5
b) būjōts jumts	4
c) nasakōrtōta kimikaleju globōšōna	3
d) būjōts žūgs	2
e) nav nūslāgti vōrti	1

— nasakōrtōtas atkrytumu izgōztuves, atkrytumi ir ōrpus tōm	1—5
— vārojumi dobas objektu pūstējumim un pīsōrņojums	1—5

